

tehdejší zachovaly nám o tomto neřádu, z ciziny k nám velnuvším, bohužel! dosti příkladů, a s nelibostí dotýkáme skvrny této, kteráž dlempěla na řádu, jinak chvalitebném, jenž vytknuv sobě původně ochranu potlačené nevinnosti za účel, octnul se postupem času u výstřednosti, podivně odporující prvotnému svému účelu. Byliť se stali mnozí členové jeho z ochranitelů pleníteři.

Mezi takovými to kořistnými zemany, jižto nadužívající mimořádného bezvládní z počátku věku patnáctého, kdež král Václav IV. jinými rozruchy vně království zaměstnán byl, vynikal tehdež Mikeš Zoul z Ostředka. Nabíhal i on se zbrojnými houfy na sousedy a na kupce po silnicích, a zmocniv se několika pevných zámkův nad Sázavou, činil z nich své zádavy po krajích, i stal se takto napotom nejmocnějším a nejstrašnějším druhu svého.

Avšak jakkoli byl král Václav, jak shora doložili jsme, jinak s cizinou zaměstnán, nemeškáno také uvnitř země České starati se o navrácení pokoje, již dávno pohřešeného. První a nejhlavnější zajisté věc, k nížto zvláštního zření obráceno, byla rychlá a vydatná pomoc proti zpomenutému loupežení bezuzdých zemanů. Ježto ale Mikeš Zoul z Ostředka nad jiné byl nebezpečnější, vypravil proti němu král Václav celé vojsko pod arcibiskupem Pražským, Zbyňkem Zajícem z Hazmburka, jenž co vůdce polní věc svou tak dobře zřídil, že nejen z dobýval všech zámkův Zoulových, ale i jeho samého s padesáti druhy jav do Prahy přivedl. Nejvyšší zemský soud odsoudil loupežného rytíře k smrti loupežnické; i oběšen jest na Pražském popravišti s tovaryši svými, nepožívaje jiné přednosti, leda že šibenice jeho byla všech jiných vyšší. Dojem lidu, spravedlivou přisností touto zbuzený, zvýšen ještě úkazem neobyčejným, že oblíbený kazatel v Betlemě, M. Jan Hus, připraviv nešlechotníka k smrti, navedl ho na to, že obrátiv se k lidu řekl: „Svatá obci, prosím vás, proste za mne Pána Boha!“¹⁾ Také jiní méně pověstní křesťané druhu toho ve vsolikých krajích českých neušli zaslouženého trestu, zvláště přičiněním nejvyššího purkrabího Jana Krušiny z Lichtenburka; nejvyšší pak soud zemský, k dovršení potřebných děsidel, vyřknul konečně dne 29. prosince 1404 až i trest smrti na kupování věcí „válkou aneb lapkováním braných.“ A když brzy potom král Václav IV. dne 5. ledna 1405, dle nálezů sněmovního, ustanoviv ve každém ze dvanácti krajův země české jednoho neb více popravecův, rozšířil moc i působení jejich a kázal jim spolu pomahati sobě vespolek, mohl pokoj zemský napotom za pojištěný jmn býti.²⁾

Pelzel arcibiskup klade ve své kronice (II. 495) hlavní Zoulův zámek do Tábořska, jmenem „Čejchanův Hrádek,“ později prý „Kostkův Hrádek“ zvaný; avšak podle soudu páně Palackého má býti rozumín pod tím jmenem dnešní Hrádek nad Sázavou čili Komorní Hrádek (Kammerburg). Vysvitáť to ze slov latinské kroniky,³⁾ kteráž dí: „že r. 1404 v den sv. Prokopa pan Zbyněk, arcibiskup Pražský, s měšťany Pražskými obléhal hradův, totiž Dubé a Hrádku, jichžto dobyli a Zoula zajali.“ Páni Kostkové z Postupic osadili se v okolí tom již od r. 1440, a tudy mohl nazývati se Hrádek potom Hrádkem „Kostkovým,“ jakož pak skutečně oni v držení zámku toho bývali.⁴⁾

Roku 1440 nalézáme Ostředek v držení Mikuláše z Ostředka, kterýž přítomen byl na sjezdu Čáslavském (v březnu 1440), jež sobě byli položili čtyři krajové: Koufimský, Čáslavský, Chrudimský a Hradecký, aby v době bezvlády zemské na vzájem byli sobě nápomocni.⁵⁾ A r. 1448 připomíná se u vojště pana Jiřího z Poděbrad

¹⁾ Staří letopisové čeští str. 9.

²⁾ Srvn. Palackého Dějiny české, III. 1. str. 57.

³⁾ Breve chronicon Bohemiae, Ms.

⁴⁾ Palacký tamže str. 58 dole v poznamu.

⁵⁾ Archiv český.